

Lunds Universitet
Sociologiska institutionen

Det svenska offret

En diskursanalys av Sverigedemokraternas användning av begreppet
svenskfiendlighet och dess högerpopulistiska innebörd

LUNDS
UNIVERSITET

Författare: Noah Hrelja
Kandidatuppsats: SOCK10, 15 hp
Vårterminen 2024
Handledare: Carl-Göran Heidegren

ABSTRAKT

Författare: Noah Hrelja

Titel: Det svenska offret - En diskursanalys av Sverigedemokraternas användning av begreppet svenskfientlighet och dess högerpopulistiska innebörd

Kandidatuppsats: SOCK10, 15 hp

Handledare: Carl-Göran Heidegren

Sociologiska institutionen, vårterminen 2024

Högerpopulismens framväxt under de senaste decennierna är idag ett faktum. Även i Sverige har denna ideologiska familj nått nya höjder på grund av Sverigedemokraternas historiskt snabba valframgångar och med SDs intåg i riksdagen 2010 introducerades även ett nytt begrepp i den svenska politiken, nämligen svenskfientlighet. Denna uppsats har, genom en kritisk diskursanalys, studerat SDs användning av begreppet samt dess koppling till partiets högerpopulistiska ideologi. Med stöd av centrala teoretiska utgångspunkter visar undersökningens resultat att begreppet används i flera olika sammanhang men med samma budskap, det vill säga att den etniska svensken anses vara utsatt i dagens Sverige. De mest förekommande utövarna av denna svenskfientlighet är enligt Sverigedemokraterna den politiska eliten som aktivt missgynnar folket genom lagstiftning, invandraren som enligt SD systematiskt utför våldsdåd mot svenskar samt så kallade icke-lojala svenskar som aktivt förnekar och nedvärderar den svenska kulturen. Sammanlagt anspelar SD på känslöstrukturer såsom rädsla, äckel, kärlek och ressentiment genom begreppet svenskfientlighet då partiet skapar ett narrativ om det sanna svenska viet mot de svenskfientliga andra. Slutligen leder användningen av svenskfientlighet till en särskild aspekt av självstigmatisering som SD uppnår genom att konstruera svenskhet som ett avvikande stigma i Sverige. Att belysa detta förutfattade stigma av svenskhet blir således till något karismatiskt som SD använder för politisk vinning.

Nyckelord: Sverigedemokraterna, svenskfientlighet, populism, högerpopulism, politiska känslöstrukturer, självstigmatisering, kritisk diskursanalys

1. Inledning	1
1.1 Syfte och Frågeställning	1
2. Tidigare forskning	3
2.1 Studier om svensk högerpopulism och Sverigedemokraterna	3
2.2 Studier om svenskfientlighet och närliggande begrepp	5
3. Metod	8
3.1 Kritisk diskursanalys	8
3.1.1 Validitet och reliabilitet	10
3.2 Urval och material	10
3.3 Avgränsning	12
4. Teori	14
4.1 Populism	14
4.2 Högerpopulism	15
4.2.1 Högerpopulismens känslöstrukturer	16
4.2.2 Ressentiment och politisk självstigmatisering	18
4.3 Sammanfattning	19
5. Analys	21
5.1 Allmänviljan	21
5.1.1 Det konspiratoriska etablissemanget	22
5.1.2 Den svenskfientliga lagstiftningen	24
5.2 Den våldsamma invandraren	27
5.2.1 Samhällskrisen	27
5.2.2 Vandel, kultur och natur	28
5.3 Nedvärderingen av den svenska kulturen	29
5.3.1 Kulturell indoktrinering	30
5.4 Det svenska viet	31
5.4.1 Kärleken och lojaliteten	31
5.4.2 Den självstigmatiserande svensken	32
6. Diskussion och slutsatser	35
6.1 Vidare forskning	37
7. Källförteckning	39
7.1 Elektroniska källor	39
7.2 Tryckta källor	40

1. Inledning

År 2010 kom Sverigedemokraterna med i riksdagen för första gången och ändrade på många vis den svenska politiska sfären för gott. Redan i partiets namn kan man se den faktorn som skulle få större och större betydelse i den svenska politiken, nämligen betoningen på svenskhet. Genom att bland annat glorifiera och omkonstruera gårdagens folkhemspolitik i en starkt konservativ och nationalistisk riktning kunde SD belysa en särskild kulturell och nationell medvetenhet som länge hade undangömts i riksdagen. Frågan om nationell tillhörighet skulle numera bli en av de viktigaste politiska sakfrågorna och i en nationalromantisk anda betonades det svenska folkets vilja genom öppna idéer om nationalism och xenofobi (Elgenius & Rydgren, 2017: 353-354).

Sverigedemokraternas enormt snabba framsteg har vidare få liknelser inom svensk politik. I spannet på nästan 40 år har partiet gått från att ha varit en rörelse med direkta kopplingar till nazismen till att bli Sveriges näst största parti, och med denna utveckling har även ett försök till omprofilering och normalisering skett (Loxbo, 2015: 177-178). Även fast motton såsom "Bevara Sverige svenskt" har bytts ut mot den aningen mildare "Sverige ska bli bra igen" så kvarstår dock kopplingar till högerradikalismen och populismen (Poohl, 2024). Få saker exemplifierar detta så tydligt som SDs betoning av den så kallade svenskfientligheten. Begreppet, som vanligtvis är en viktig del av vitmaktrörelsens antisemitiska och rasistiska retorik, har länge diskuterats inom partiet och under SDs relativt korta tid i riksdagen har denna ideologiska föreställning om svenska offer och rasifierade förövare lyfts i debatter flera gånger (Vergara, 2020). Faktum är att innan SD gick med i riksdagen hade ordet svenskfientlighet yttrats enbart två gånger, en gång 1919 relaterat till "svenskfientlig agitation på Åland" och en gång 1999 angående nynazism. Sedan 2010 har det istället nämnts 105 gånger, alla gånger på SDs initiativ, och siffran fortsätter att stiga varje månad (Riksdagen, sökord: *svenskfientlighet*, u.å.).

1.1 Syfte och Frågeställning

Genom svenskfientlighetens relativt nya betydande roll i den politiska sfären finns det mycket få forskning om begreppets ideologiska grund, och på grund av SDs ökade betydelse

och nya maktposition, till följd av Tidö-avtalet, finns det ett samhälleligt intresse att djupare förstå dess roll i den Sverigedemokratiska, och nationella, politiken. Syftet med min kandidatuppsats är av den orsaken att undersöka hur Sverigedemokraterna konstruerar en högerpopulistisk ideologi och därav hur partiets narrativ om “svenskhet” kontra “svenskfientlighet” berättigar en samhällelig uppdelning mellan “vi” och “dem”. Studiens frågeställning lyder:

- ❖ Hur använder Sverigedemokraterna begreppet svenskfientlighet och vilken roll spelar det i partiets högerpopulistiska ideologi?

2. Tidigare forskning

Följande avsnitt ägnas åt att diskutera och sammanfatta tidigare forskning som berör högerpopulism utifrån en svensk kontext. Slutligen kommer även forskning relaterat till SDs användning av svenskfientlighet presenteras och vävas samman med ett större internationellt forskningsfält om white backlash och liknande närliggande begrepp.

2.1 Studier om svensk högerpopulism och Sverigedemokraterna

Likt den populistiska ytterhögerens framgång i valresultat världen över har studier om dessa partier blivit allt fler och vanligare. Detta stämmer även i ett svenskt sammanhang då den snabba framväxten av Sverigedemokraterna har resulterat i ett växande forskningsfält om svensk populism under de senaste åren. Något som dock länge skilde Sverige från resten av Europa var nämligen avsaknandet av framgångsrika högerpopulistiska partier och mycket av den tidiga forskningen hade i syfte att försöka förklara denna svenska exceptionalism.

En av de mest framträdande sociologer inom fältet är Jens Rydgren som tidigt diskuterade den dåvarande frånvaron av ytterhöger i svensk politik. Efter Ny Demokratis mycket kortvariga plats i riksdagen analyserade Rydgren (2002) de samhällliga förutsättningarna som ansågs ligga till grund för etableringen av de så kallade RRP-partierna (radical right-wing populist), och därav vad som betraktades bidra till SDs låga valresultat (Rydgren, 2002: 32). Analysen visade på hur Sverige, likt de länder med framträdande RRP-partier, hade upplevt en nedgång av ekonomin och ökning av arbetslöshet, något som vanligtvis tyder på en politisk missnöjdhet som öppnar upp för allt mer populistiska partier (Rydgren, 2002: 37). Det som dock skilde Sverige åt var att det fortfarande existerade en relativt stark klassröstning med tydliga identiteter och lojaliteter till etablerade partier. Följaktligen var även partiernas divergens fortsatt hög med fasta politiska skiljaktigheter, något som försvårar nya partiernas möjligheter att locka väljare (Rydgren, 2002: 45-47).

I senare forskning belyste Rydgren (2010) ytterligare punkter som då ansågs strida mot den populistiska ytterhögerens framgång i Sverige, nämligen hur xenofobi och invandringsfrågan ännu inte var politiserad i den mån att det mobiliserade en större väljarbas (Rydgren, 2010:

13). Den allmänna politiska uppfattningen var därmed fortfarande att SDs tydliga nynazistiska förhistoria och öppna invandringsfientliga retorik var för radikal för både väljare och andra politiska partier (Rydgren, 2010: 17). Deras stigmatiserade ideologi hamnade således i fokus hos allmänheten liksom bland forskare och Rydgren ägnade allt mer tid åt att förklara de xenofobiska och ofta odemokratiska aspekterna av SDs partiprogram (Rydgren, 2010: 22-24). Med denna utveckling att förstå SD som ett högerpopulistiskt fenomen hamnade kultur i spetsen i följd av att partiet bland annat förklarade en ökad brottslighet och allmän prekaritet genom kulturella termer. Enkelt sagt existerade det en samhällskonflikt mellan svenskar och "de andra" (Rydgren, 2010: 25-26).

Kopplingen till etnonationalismen och kulturell "överlägsenhet" blev därutöver allt viktigare i forskningen samtidigt som SD växte i väljarstöd. Som Elgenius och Rydgren (2019) visar har SD sedan inträdet i riksdagen försökt modernisera och ompaketera sin politik, dock aldrig i den utsträckningen att kärnpolitiken ändras. I takt med avståndet från nynazismen har historisk revisionism och kärlek till den "öppna svenskheten" blivit nya metoder som använts för att förmedla samma poäng (Elgenius & Rydgren, 2019: 589). Författarna diskuterar vidare hur SD lovordar en svensk folksjäl (Volksgeist) samtidigt som folkhemmets homogenitet och solidaritet används för att framställa den svenska kulturen som organisk och essentialistisk i sin demokrati. I kontrast omvandlas sålunda invandraren till kulturellt inkompatibel och en aktivt farlig varelse, som genom sin ociviliserade närvaro förstör Sverige (Elgenius & Rydgren, 2019: 593-595).

Etnonationalism var även av betydelse i Hellström och Nilssons (2010) studie om relationen mellan Sverigedemokraterna och föreställningen om den svenska kulturen. I kombination med intervjuer av representanter från SD och en analys av partiets allmänna partiprogram diskuterade skribenterna hur en svensk kultur mycket sällan definierades utifrån fasta ramar. Istället fungerar fenomenet som en diffus och flytande idékonstruktion som kan anpassas i olika kontexter (Hellström & Nilsson, 2010: 67). Kärnan i samtliga sociala sammanhang var dock en konstant återgång till historiska och nationella seder som ansågs naturliga i den svenska essensen. Genom bland annat anspel på folkhemmet konstrueras således "svensken" som solidarisk och demokratisk gentemot andra svenskar och dessa närmast mytologiska och medfödda attribut bidrar till en nationell sammanhållning (Hellström & Nilsson, 2010: 61).

Hellström et al. (2012) utvecklar vidare hur denna föreställning om den svenska kulturens demokratiska egenskaper anspelar på en redan institutionaliserad nationalism som existerar inom den svenska allmänheten. SD använder sig därmed av en uppfattning om en öppen svenskhet som anses förena det svenska folket i syftet att skapa en antagonistisk politik (Hellström et al., 2012: 190-192). Likt Elgenius och Rydgrens (2019) slutsatser visar Hellström et al. på hur SDs konstruktion av det svenska homogena hjärtlandet skapar en naturlig motpol till, i deras mening, den odemokratiska och icke-svenska invandraren (Hellström et al., 2012: 203).

Slutligen har studier om Sverigedemokraterna och svensk högerpopulism fått ytterligare ett uppsving efter valet 2022 då det har skett ett skifte i den övriga politikens relation till SD, det vill säga att de har accepterats som en samarbetspartner. Statsvetaren Bo Rothstein (2023) nämner detta som ett politiskt paradigmskifte då dagarna då SD var ett radikalt och relativt misslyckat parti är långt borta. Det politiska spelet av förfining har lyckats samtidigt som de xenofobiska uttalandena inte har minskat (Rothstein, 2023: 36-38). Dessa valresultat har även resulterat i allt fler kvantitativa studier, såsom Dal Bo et al (2023), som undersöker korrelationen mellan marginaliserade grupper i det svenska samhället som anammar en agenda av anti-etablissemang och SDs framgång. (Dal Bo et al., 2023: 703). Annorlunda benämnt har flera studier numera försökt förklara kvantitativt vilka individer i samhället som lägger sin röst på SD.

Sammanfattningsvis har Sverigedemokraterna och svensk högerpopulism genomgått en drastisk förändring under ett fåtal år. Från att benämnas som ett exceptionellt undantag av forskning har Sverige numera ett av Europas största högerpopulistiska partier. Till följd av valet 2022 har även den retorik som tidigare sågs som odemokratisk blivit till regeringsunderlag och nya studier om den grundläggande politiken som mer eller mindre styr Sverige idag är mycket viktig. För att förstå det landet vi idag lever i behöver vi således förstå den politiken som SD brukar.

2.2 Studier om svenskfientlighet och närliggande begrepp

Som presenterat ovan har forskning om svensk högerpopulism historiskt oftast haft ett större övergripande fokus på att förklara dess motgång kontra framgång. Till följd av

Sverigedemokraternas framsteg har däremot studier om deras grundläggande ideologi blivit allt mer förekommande liksom analyser av SDs användning av specifika retoriska medel. Dock existerar det fortfarande ett större behov av att förstå särskilda begreppsapparater, såsom exempelvis "svenskfientlighet", då forskningsmängden är mycket minimal i detta fall.

Towns et al. (2014) var emellertid en av de första som valde att lyfta frågan om begreppet svenskfientlighet, och därav främst genom ett genusperspektiv. Genom att främja en heteronormativ och nationalistisk förståelse av kön menar författarna att SD symboliskt konstruerar den "svenska" kvinnan som något rent, oskyldigt och patriotiskt. Svenskfientlighet förtydligar enbart att brott mot den svenska kvinnliga kroppen anses som brott mot nationen då andra förtryckande kulturer korrumpierar det svenska varandet. Våldtäkter och liknande sexuallbrott mot kvinnor framställs således som ett importerat fenomen som invandrare använder för att genomföra "omvänd" rasism (Towns et al., 2014: 240-244).

Hübinette et al. (2023) diskuterar vidare hur svenskfientlighet kan ses som ett försök av SD till en mer allmän viktimisering av det svenska folket. Betoningen på den "omvända" rasismen som den mest betydande formen av förtryck i det moderna Sverige underminerar följaktligen faktiska minoriteters upplevelser av utsatthet och porträtterar den vite svensken som det sanna offret i den nya globaliserade världen (Hübinette et al., 2023: 87).

Denna form av viktimisering som SD förespråkar genom svenskfientlighet kan därutöver binda samman begreppet med ett större forskningsintresse om white backlash och individers motstånd mot multikulturalism. Roger Hewitts studie (2005) om USA och Storbritannien menar att den historiska framväxten av högerpopulism samverkar med mobiliseringen av vita människors förakt mot ett allt mer jämlikt samhälle (Hewitt, 2005: 3-5). Det förutfattade hotet som kulturell förändring, samt ökad politisk makt bland minoritetsgrupper, anses utgöra för den styrande vita befolkningen omvandlas därmed till ett politiskt motstånd som högerpopulistiska partier och rörelser nyttjar för sin vinning (Hewitt, 2005: 16-17).

Matthew Hughey (2014) utvecklar ytterligare att white backlash aldrig kan förstås som en statisk händelse i ett politiskt vakuum. Istället antar det ofta formen av en kumulativ process som enbart reproducerar långvariga sociala klyftor (Hughey, 2014: 721-722). Viktimiseringen speglar därtill på en hegemonisk vithet då handlingen av att anse sig vara ett offer befäster

den vita identiteten som något värdefullt och essentiellt. Att visa upp sin stolta vithet blir till ett hopp om sympati samt ett bevis på att man har en "rasmedvetenhet" som är värd att skydda på bekostnad av minoriteter (Hughey, 2014: 727). Lipinski och Szabo (2023) betonar vidare att den kulturella backlashen i samtida Europa även ofta speglar ett historiskt narrativ då populismen använder sig av rädsla för att utforma en kollektiv offermentalitet i relation till ett historiskt utomstående hot (Lipinski & Szabo, 2023: 345-347). Liknande argument kan ses i Sverige genom SDs fokus på folkhemmet och den historiska homogeniteten som svenskfientliga krafter motsätter sig.

Som presenterat ovan har de fåtal studier som diskuterat svenskfientlighet valt att fokusera på specifika aspekter av begreppet, såsom exempelvis genus. I relation till bland annat white backlash kan dock svenskfientlighet förstås som ett större narrativ med ett flertal olika dimensioner av viktimisering. Sålunda finns det ett intresse att undersöka de specifika motiven bakom begreppet samt att förstå hur svenskfientlighet kan kombineras med, och appliceras i, en större diskurs om populism, kultur och SDs ideologi.

3. Metod

För att studera högerpopulismens frammarsch i den samtida politiska arenan krävs det metodologiska verktyg som kan analysera det ideologiska i tal och skrift. Den diskursanalytiska metoden är därav mycket användbar i syfte att förstå begrepp och dess olika sociala effekter. Diskursanalys följer i sig dock inte en specifik teoretisk och metodologisk ram utan till följd av att flera olika vetenskapsdiscipliner har använt sig av relativt olika diskursanalyser har varierande ställningstaganden växt fram. Vad som dock enar teorierna är främst en liknande socialkonstruktivistisk utgångspunkt där språk förstås som en konstituerande makt som möjliggör tolkning av verkligheten och ger betydelse till upplevda händelser (Jørgensen & Phillips, 2000: 12-16).

Denna uppsats har valt att använda sig av kritisk diskursanalys då detta val anses underlätta studiens ambition att studera fenomen såsom populistiska diskurser om makt och dominans samt dess ideologiska verkningar (Jørgensen & Phillips, 2000: 24-25). Om tidsramarna för denna uppsats hade varit större hade dock ytterligare kvalitativa metoder såsom intervjuer möjligtvis bidragit till en större kunskapsproduktion då intervjuer med politiker hade resulterat i en djupare förståelse av, och diskussion om, Sverigedemokraternas användning av svenskfientlighet. Eftersom begreppet kan appliceras på en mängd olika sammanhang med brett olika definitioner hade sådana intervjuer tillfört en större subjektiv dimension och öppnat upp möjligheten till följdfrågor, något som textanalyser såsom kritisk diskursanalys inte gör. En intervjustudie hade även kunnat inkludera individer som röstar på SD i syfte att se om dessa personer delar partiets förståelse av den utbredda svenskfientligheten och om de anser sig själva vara stigmatiserade och utsatta i Sverige på grund av deras svenskhet. Sådana intervjuer överlämnas dock som sagt till potentiellt framtida forskning och till följd av denna studies uppsatta ramar och frågeställning anses den kritiska diskursanalysen vara ett adekvat metodval.

3.1 Kritisk diskursanalys

Kritisk diskursanalys kan enkelt beskrivas som en diskursiv metod för att studera komplexa och sociala fenomen som vanligtvis involverar dimensioner av makt men även kulturella,

ekonomiska och politiska utvecklingar. Betoningen på det kritiska betyder i detta fall inte att man enbart ser fenomenet som något negativt, utan istället att man är villig att ifrågasätta den latent meningen bakom diskursen (Wodak, 2014: 302). Detta fokus på kritiskt reflekterande innebär även att det krävs att forskaren som bedriver den kritiska diskursanalysen antar en självreflekterande roll. På samma sätt som diskurserna vi analyserar existerar i ett socialt sammanhang är vi som individer en del av ett samhälle som drivs av politiska och sociala motiv. Forskaren kan därmed aldrig befinna sig i en uteslutande neutral position och genom att vi förstår våra egna intressen och värderingar kan vi kritiskt granska oss själva i relation till det studerade fenomenet (Wodak, 2014: 305).

Diskurser, det vill säga semiotiska tecken såsom tal och skrift, kan följaktligen tydas som en form av social och språklig praktik som producerar och konstruerar samtiden vi lever i men även transformerar den i nya riktningar. Denna relation mellan diskurs och handling är därmed tvåsidig, diskurser formas av sociala strukturer och institutioner men hjälper således även till att aktivt forma dem. Diskursiva maktrelationer kan med andra ord reproducera sociala konflikter men även bryta ner dem genom hur de presenterar "verkligheten". (Wodak, 2014: 303-304). Diskursanalytikern Norman Fairclough betonar vidare hur den diskursiva praktiken bör förstås som både konstituerande och konstituerad genom ett dialektiskt förhållande till andra sociala praktiker som inte uteslutande har en diskursiv karaktär, exempelvis politiska institutioner (Jørgensen & Phillips, 2000: 67-68). Det diskursiva är därmed inte det enda som dimensionerar det sociala utan det speglar även existerande processer och relationer. Diskurser är på så vis multifunktionella och bidrar bland annat till att forma sociala identiteter, relationerna däremellan samt kunskapssystem som ger betydelse och tolkningsförmågor (Jørgensen & Phillips, 2000: 73).

Genom den kritiska diskursanalysen kan man vidare betona grundläggande ideologiska effekter av det diskursiva och till följd därav studera hur ord reproducerar maktförhållanden. För att göra detta bör man fokusera på tre olika dimensioner av kommunikativa händelser. Den första nivån, nämligen textnivån, fokuserar på den lingvistiska uppbyggnaden av texten och hur orden och grammatiken används. Den andra dimensionen berör den diskursiva praktikens nivå och relationen mellan produktionen och konsumtionen av texten. På denna nivå blir även andra diskurser av vikt då man behöver förstå både hur producenten av texten presenterar och förhåller sig till den manifesterade diskursen men även hur mottagaren tolkar dess betydelse. Slutligen belyser den sociala praktikens nivå vilka konsekvenser diskursen må

få för den samhälleliga diskursordningen och strukturen (Jørgensen & Phillips, 2000: 75). Sammantaget bör den kritiska diskursanalysen utforska relationen mellan språket och det sociala, det vill säga hur produceras och reproduceras den sociala ordningen i förhållande till diskursen (Ahrne & Svensson, 2015: 180).

Sammanfattningsvis är den kritiska diskursanalysens främsta styrkor att den möjliggör ett systematiskt studerande av språk och tecken som underlättar att avmystifiera annars komplexa och diffusa ideologiska ståndpunkter och maktspel samtidigt som forskaren innehar en självreflekterande och öppen roll inför det studerade.

3.1.1 Validitet och reliabilitet

Relaterat till validitet och reliabilitet, enkelt sagt studiens relevans och tillförlitlighet, är det av vikt att se till diskursanalysens sammanhang. Genom att bland annat tydligt redogöra för sina analytiska påståenden med transparens kan man säkerställa att den analyserade diskursen representerar det förbestämda sammanhanget och därmed stärker validiteten. Genom metodens socialkonstruktivistiska utgångspunkt hamnar även ett fokus på forskarens roll och i frågan om validitet är det av vikt att man förstår att sina tidigare erfarenheter och sin unika sociala position påverkar analysen, samt insamlingen, av empirin (Jørgensen & Phillips, 2000: 122-123). Likt detta bidrar möjligen en diskursanalytisk utgångspunkt till att skapa en viss svårighet angående reliabilitet till följd av ofta diffusa analysverktyg. På grund av detta är det av betydande vikt att vara tydlig och klar i sin analytiska och metodologiska tolkning samt redogörelse, något som denna studie har eftersträvat (Boréus & Bergström, 2018: 294).

3.2 Urval och material

Nyckelpremissen i en kritisk diskursanalys är mer eller mindre att materialet som väljs för att besvara frågeställningen måste spegla den valda diskursens manifestation. Detta kräver således en väl genomtänkt urvalsprocess där materialet adekvat representerar diskursen i tillräckligt stor utsträckning (Ahrne & Svensson, 2015: 184-185). Relaterat till denna uppsats frågeställning och intresse för diskursen runt svenskfientlighet och svensk kultur har material

som på något vis berör frågan om hur Sverigedemokraterna använder begreppet varit av vikt. Dessa val resulterade i ett fokus på offentligt politiskt material såsom ideologiska program och uttalanden i former av riksdagsdebatter och motioner då detta ansågs bidra till att analysera diskursen i dess naturliga sociala domän. För att fånga upp diskursens dimensioner har således ett antal politiska medium använts, såsom transkribering av debatter, officiella partiprogram samt videos och seminarier.

Urvalet genomfördes vidare med en tydlig teoretisk utgångspunkt och det förbestämda fokuset på populism resulterade därmed i ett teoridrivet urval. Detta betyder bland annat att tematiseringen och kategoriseringen av empirin delvist var deduktivt, genom teoretiskt bestämda teman, men även induktivt då ett kritiskt ställningstagande till de förutbestämda valen bidrog med ett öppet sinne för nya tematiska val (Ryan & Bernard, 2003: 88). Annorlunda sagt fungerade det teoretiska valet av populism som ett verktyg för att forma generella utgångspunkter i urvalsprocessen och analysen som sedan kunde utvecklas och bearbetas utifrån den diskursiva manifestationen. Genom att nyttja de fullständiga transkriberingarna som riksdagen erbjuder av debatter samt motioner underlättades även kodningen av empirin och genom denna hermeneutiska kvalitativa kodning kunde materialet tematiseras i syfte att återspegla diskursen (Boréus & Bergström, 2018: 312-313).

Denna urvalsprocess resulterade i ett material som bestod av tre interpellationsdebatter, en motion, ett riksdagsprotokoll, tre partidokument/avtal samt slutligen två youtubevideos från SDs youtubekanal, därav ett videoseminarium och en pressträff. Samtligt material hittades genom att söka efter begreppet "svenskfiendlighet" i olika sökfunktioner, antingen på riksdagens webbplats, på SDs youtubekanal eller på partiets hemsida. Därefter sorterades och filtrerades sökresultaten manuellt och det slutliga valet av denna exakta empiri gjordes på grund av att de ansåg ge en klar summering över de diskursiva dimensionerna samt i syfte att få en större tidlig översikt över diskursens utveckling.

Vid kodningsprocessen genomfördes först en preliminär och öppen kodning av den valda empirin där uppsatsens teoretiska ställningstagande i stor uträkning styrde den första bearbetningen av materialet, vilket ledde till skapandet av koder som tydligt representerade de teoretiska begreppen (Ryan & Bernard, 2003: 88-89). Detta effektiviserades med hjälp av en linje för linje-kodning vilket betyder att man försöker hitta betydelse i varje mening som sägs. Med denna ram kan man vidare skapa ett tydligt hands-on-fokus med empirin som

underlättar en kreativ arbetsprocess (Ryan & Bernard, 2003: 91). Efter detta utfördes en mera sluten och selektiv kodning där man både strävar efter att bearbeta de första koderna samt hitta vanligt förekommande teman (Saldaña, 2009: 8-9). Till följd av en kritisk blick och ett öppet sinne kombinerades och hittades även nya koder som utvidgade den relativt fasta deduktiva utgångspunkten i syfte att beröra samtliga tre dimensioner av de kommunikativa händelserna. Denna process ledde slutligen till koder som ansågs representativa för den undersökta diskursen samtidigt som de kunde besvara studiens frågeställning med ett fokus på populism.

3.3 Avgränsning

Som presenterat kommer studien att utgå från begreppet svenskfientlighet och därför inte ägna mycket tid åt att diskutera närliggande ord och begrepp. Detta betyder att främst material som direkt berör Sverigedemokraternas användning av begreppet i olika sammanhang är av intresse. Genom studiens vilja att diskutera diskursens koppling till partiets högerpopulistiska ideologi har dock även material såsom principprogram använts för att få en större förståelse av ideologiska huvuddrag, särskilt relaterat till frågor om kultur och nationell identitet. Denna avgränsning gjordes i syfte att ha möjlighet att besvara studiens frågeställning samt ge en inblick i ett specifikt element av Sverigedemokraternas retorik och politik som hittills är mycket unikt i den svenska politiken.

Eftersom studien enbart intresserar sig för Sverigedemokraternas egna retorik och användning av begreppet svenskfientlighet betyder det även att andra partiers ställningstagande angående begreppet eller deras respons till SD kommer att exkluderas. Med detta menas exempelvis att enbart uttalanden från politiker som representerar Sverigedemokraterna kommer att studeras och i de riksdagsdebatter som används som material kommer alla andra partiers uttalanden att uteslutas. Vidare kommer enbart uttalanden från Sverigedemokraterna efter deras intåg i riksdagen 2010 att vara av intresse. Genom att bortse från möjliga uttalanden som SD gjorde utomparlamentariskt innan 2010 har studien en aspiration att skapa ett relativt samtida material som adekvat representerar den nuvarande diskursen. Analysen av flera olika SD-politikers anmärkningar och inslag i debatten bör även skapa en övergripande översikt över partiets gemensamma uppfattning och inte enbart olika representanters åsikter. Slutligen, på grund av de rådande tidsramarna för denna uppsats,

ämnen studien att uteslutande undersöka politik på nationell nivå med ett fokus på uttalanden från riksdagsledamöter och styrande partidokument, och därav inte möjliga uttalanden som skett på regional och kommunal nivå.

4. Teori

Innan man kan ha möjligheten att diskutera Sverigedemokraternas politiska relation till populismen måste man begripliggöra den teoretiska grunden som ideologin vilar på. På grund därav syftar följande teoridel på att skapa en djupare förståelse av den ideologiska familjen populism samt följaktligen den högerpopulistiska varianten. Slutligen presenteras även en sammanfattning av den större diskussionen.

4.1 Populism

Att förse partier och individer med stämpeln populistisk är idag en vanligt förekommande handling bland medier, akademiker och politiska motståndare. Problematik uppstår emellertid till följd av att denna markering sällan uppkommer från de partier som anklagas för den populistiska retoriken. Således använder de partier som anses vara populistiska mycket sällan beteckningen själva och begreppet har kommit att användas för att beskriva diverse olika fenomen (Mudde & Kaltwasser, 2017: 2). Denna mångtydiga bild enas däremot vanligen i en grundläggande förståelse av populism som en ideologi som grundar sig på en manikeistisk och moralistisk uppdelning mellan det "goda folket" och den "onda eliten". Relationen mellan dessa föreställda och homogena grupper anses sålunda vara starkt antagonistisk samtidigt som populisterna betraktas föra folkets röst (*vox populi*) mot den korrupta makten. Politik bör därmed enligt populismen främst vara ett uttryck för allmänviljan (*la volonté générale*) och sann folklig representation, något som motverkas av den styrande eliten (Mudde, 2022: 46). Konstruktionen av det homogena folket kan vidare liknas vid nationalismens föreställda gemenskap och måste förstås som ett vagt lingvistiskt verktyg som kan böjas och bändas beroende på sammanhanget (Mudde, 2004: 545-546).

Statsvetaren Cas Mudde (2004) väljer vidare att betona populismens roll som en tunn ideologi vars mycket snäva politiska budskap mer eller mindre måste kombineras och assimileras med andra, ofta fulla, ideologier, såsom exempelvis nationalism och socialism (Mudde, 2004: 544). Populism antar följaktligen flera olika former då den populistiska ideologin i sig inte är tillräckligt mångsidig för att frodas i den samtida politikens komplexitet (Mudde & Kaltwasser, 2017: 6).

Ytterligare ett sätt att tyda den relativt diffusa populismen är att definiera den gentemot andra tunna ideologier, nämligen elitismen och pluralismen. I kontrast till populismens allmänvilja antar elitismen den motsatta rollen, det vill säga att politiken bör vara ett uttryck för den moraliska eliten. Likt Schumpeters syn på den ideala demokratin så bör elitens kunskap och överordnade position vägleda och styra det okunniga folket i en eftersträvd riktning. Pluralismen å andra sidan förkastar populismens och elitismens dualism och förespråkar ett heterogent samhälle där olika uppfattningar och intressen gynnar det stora hela (Mudde, 2004: 543-544). I hoppet att undvika förtryckandet av olika grupper menar således pluralismen att makt ska fördelas jämnt genom konsensus och kompromisser (Mudde & Kaltwasser, 2017: 7-8).

4.2 Högerpopulism

Som nämnt kan populismen anta ett flertal olika skepnader beroende på vilken huvudideologi som anammar den. I teoretiska sammanhang väljer man dock vanligtvis att diskutera det utifrån den klassiska vänster-höger-skalan och på så vis antingen vänsterpopulism eller högerpopulism. Utifrån ett vänsterpopulistiskt ramverk förstås främst eliten som en neoliberalistisk sammansvärjning som motverkar proletarisk solidaritet (Tushnet, 2019: 387). Detta fokus på ekonomisk makt, utan det tydliga klassmotivet, förekommer självklart även hos högerpopulismen, som i de flesta fall även beskrivs genom tillagda superlativ såsom radikal, men det som urskiljer denna högra form är främst tillägnandet av flera samhälleliga uppdelningar genom bland annat deras xenofobiska fokus på invandring och dess förutfattade hot mot nationens "folk" (Rydgren, 2007: 245-246).

Högerpopulismens likställning av folket och nationen, gentemot ett yttre hot som invandrare anses utgöra, tyder på en av ideologins grundpelare, nämligen nativismen. Till skillnad från nationalismen exkluderar nativismen mer liberala och moderata synvinklar som kan existera inom statlig nationalism och på så vis skapar nativism ett mera entydigt och snävt begrepp som enklare kan studeras (Mudde, 2007: 17).

Den nativistiska politiken kan följaktligen förklaras med att man anser att de individer som ses som "inhemska" bör prioriteras i all politik. Konstruktionen av "inhemska" kan bland

annat grunda sig på etniska eller religiösa linjer men innehåller oftast kulturella termer som sätts i kontrast mot de som inte är "inhemska" och därmed "de andra" (Mudde, 2007: 18-19). Inom nativismen förekommer även därav en viss förvrängning av pluralismens heterogenitet genom en betoning på etnopluralism. Denna idé bygger på en essentialistisk förståelse av kultur där olika etniciteter innehar kulturer som varken kan kombineras eller existera sida vid sida av varandra. Om dessa oförenliga, men inte direkt hierarkiskt ordnade, kulturer inte utesluts från varandra riskeras därmed båda att förstöras (Rydgren, 2007: 244). Det utomstående hotet anses således vara ett hot mot nationens samt folkets överlevnad och mycket av de nativistiska idéerna kulminerar i en etnokratisk idé där medborgarskap förväntas bygga på etnicitet och inget annat (Mudde, 2022: 44-45).

Utöver nativismen spelar även den så kallade auktoritarismen en viktig roll i högerpopulismens ideologi. Auktoritarism hänvisar i detta syfte inte direkt till icke-demokratiska regimer utan antyder på en större föreställning om det "trygga och säkra" samhället som blint lyder auktoritativa individer i ingruppen (Mudde, 2007: 22). Auktoritarism förtydligar således nativismens hotbild då kriminalitet och brott sammanbinds med "utlänningar" som måste straffas för sin avvikelse (Mudde, 2022: 50-51). Annorlunda benämnt bygger högerpopulismen på en moralisk syn på lag och ordning där brott mot auktoritet och det strikt ordnade samhället måste straffas i rätt utsträckning (Mudde, 2007: 23).

4.2.1 Högerpopulismens känslöstrukturer

Utöver en analys av ideologiska begrepp menar sociologen Eva Illouz (2024) att samtida högerpopulism även måste förstås genom ett särskilt anspel på politiska känslöstrukturer, såsom rädsla, äckel, kärlek och ressentiment. Med känslöstrukturer menas mer eller mindre systematiska affekter som framhäver identitetsbyggande narrativ. Dessa strukturer och reaktioner har oftast en större påverkan på individers och grupperns förstånd och kan formas av politiska aktörer som genom deras makt applicerar känslor på sociala händelser. Känslöstrukturer, och det känslomässiga habituset som alstras, måste därmed ses som ett socialt förhållande ur vilket vi gestaltar våra egna uppfattningar om världen och som medvetet kan manipuleras av aktörer och makthavare (Illouz, 2024: 18-21). Kopplat till högerpopulismen möjliggör denna mobilisering och politisering av emotionerna skapandet av

ett homogent vi då både verkliga och föreställda sociala erfarenheter används för att framkalla samhälleliga klyvningar (Illouz, 2024: 30-31).

En av de viktigaste känslorna i denna politiska emotionalitet är som ovan sagt rädslan då en utbredd rädsla bland annat kan binda samman auktoritarismen med en växande säkerhetisering. Med andra ord bidrar rädslan med att måla upp ett utomstående hot som något verkligt och sannolikt som kan attackera när som helst samt mot vem som helst. Den ständiga rädslan, som skapas genom politiska narrativ, omvandlar samhället i två grupper där ett oskyldigt folk måste skyddas från en essentialistisk och ond varelse (Illouz, 2024: 42-45). Rädslan för denna oftast osynliga fara omöjliggör således humaniseringen av “den andre” och anlägger tydliga gränser mellan både yttre och inre fiender, såsom exempelvis “vänster eliten”. Den som kontrollerar den politiska rädslan kontrollerar emellertid ett större identitetsnarrativ där till och med tillbakadragandet av universella rättigheter kan rättfärdigas i säkerhetens namn (Illouz, 2024: 52-54).

Illouz betonar vidare hur rädslan enkelt övergår till, och stärks av, en känsla av äckel gentemot utgruppen. Detta äckel framhäver den dikotoma uppdelningen mellan vi och dem genom en föreställning om smuts då det egna folkets “renhet” understryks. Denna kontrast mellan renhet och smuts rättfärdigar därmed en överordnad position till följd av att de andre utmålas som primitiva och äckliga då de förlegade och förtryckande egenskaper som tillskrivs utgruppen anses vara i deras natur. Hotbilden får därav en närmast epidemiologisk form då man uppmanar folket att inte beblanda sig med dessa grupper eftersom de “smittar av sig” (Illouz, 2024: 94-95). Med andra ord blir äckel ett politiskt verktyg som framkallar både fysiska och moraliska reaktioner (Illouz, 2024: 80-81).

En av de viktigaste känslorna i skapandet av folket och viet är följaktligen kärleken, och närmare benämnt den patriotiska kärleken. För att bli en accepterad del av det homogena folket, och därav skapa en autentisk identitet kopplat till ingruppen, krävs det en populistisk mobilisering av lojalitet och stolthet där broderlig och nationell samhörighet blir en betydande dygd (Illouz, 2024: 156-157). Inbyggd i denna politiska kärlek existerar således en mekanism av inkludering och exkludering av vilka, eller vad, som kärleken riktas mot. Genom användningen av termer såsom lojalitet skapas det även en naturlig motsats i form av de icke-lojala som oftast porträtteras som förrädare och inte sanna patrioter (Illouz, 2024:

146). På så vis likställer högerpopulismen en värdig identitet med en obestriddlig kärlek för nationen.

4.2.2 Ressentiment och politisk självstigmatisering

Känslostrukturen som Illouz slutligen benämner som “populismens dolda eros” är den så kallade förbittringen, även nämnd som ressentiment (Illouz, 2024: 109). Ressentiment är i sig en relativt vag emotion som kan beskrivas som en passiv, men systematisk, känsla av att man har förlorat något, samt att man saknar handlingsförmågan att genomföra någon revolutionär hämnd utan istället enbart fantiserar om det (Salmela & Von Scheve, 2017: 571-572). I ett politiskt sammanhang kan detta användas i syfte att skapa en särskild offermentalitet som makthavare kan utnyttja för populistiska mål, exempelvis genom att konstruera historiska narrativ om förluster och ojämlikheter som måste åtgärdas (Illouz, 2024: 121-122).

Ressentiment har dock förvrängts alltmer i modern högerpopulistisk politik och en ny form av så kallad falsk och approprierad ressentiment har blivit mer utbredd. Med detta menas att privilegierade grupper använder sig av en offerretorik gentemot andra som faktiskt besitter en underordnad position i samhället. Således nekas redan utsatta grupper från deras få rättigheter eftersom de framställs som hotande och invasiva (Illouz, 2024: 132-133). Nationens folk och majoritet kan därigenom iscensätta rollen av offer så länge deras omfattande privilegier anses inskränkta, vilket gör ressentiment till en viktig högerpopulistisk resurs (Illouz, 2024: 137-141).

Denna offermentalitet som ressentiment skapar, oavsett om den är approprierad eller inte, leder därmed till en moralisk överlägsenhet och fungerar som en tydlig källa till gruppanknytning och identitetsbildning. Detta knyter i sin tur an ressentiment med en politisk självstigmatisering då stämpeln som likställs med ett offerskap omvandlas till en maktsymbol. Självstigmatisering i denna bemärkelse, såsom sociologen Wolfgang Lipp förstod det, är en metod för att skapa en karismatisk identitet genom att belysa sitt förutfattade stigma, oavsett om det är grundat i verkligheten eller inte (Flaherty, 2022: 75). Handlingen av att identifiera sig med sitt stigma, det vill säga den avvikande egenskapen, möjliggör därav ett socialt drama där man framhäver stigmatiseringen som något positivt och karismatiskt i relation till det etablerade samhället (Steyrer, 1998: 812-813). Denna karisma

som självstigmatiseringen skapar kan följaktligen bli ett medel för att nå politiskt inflytande då anammandet av stigmat förvandlar processen från en delegitimeringsprocess till en autentiseringsprocess, detta då den stigmatiserande identiteten blir något eftersträvat och symboliskt för gruppen (Flaherty, 2022: 78-79). Karisman som självstigmatiseringen skapar kan däremot enbart frodas i en samtid som tillåter det, men i takt med högerpopulismens växande popularitet är detta inte ett alltför stort hinder (Heidegren & Wästerfors, 2019: 208).

Lipp framhäver vidare att denna form av självstigmatisering kan frambringas på olika sätt, nämligen bland annat genom exhibitionism och extas. Exhibitionism syftar åt att tydligt visa upp sitt stigma samtidigt som man aktivt identifierar sig med det som om det vore heligt. Annorlunda sagt omvandlar man den avvikande egenskapen till en stolthet och något som gör mig till den jag är (Heidegren & Wästerfors, 2019: 207). Likt detta, fast med ett uttryckligt fokus på offerskap, innebär extas att man likställer sin identitet med sitt stigma. Skillnaden är emellertid att rollen som stigmatiserad blir en symbol för skuld som kanaliseras i rollen som offer (Flaherty, 2022: 78-79). Dessa två former, med flera, samverkar dock oftast och existerar därav inte i ett vakuum gentemot varandra. På så vis kan en självstigmatiserad individ samtidigt anses som mäktig och som ett offer.

4.3 Sammanfattning

Sammanfattningsvis är det främsta kännetecknet för den populistiska ideologin dess betoning på en politisk allmänvilja och en moralisk uppdelning mellan det goda folket och den korrupta eliten. Högerpopulismen utvidgar i sin tur denna tunna ideologi genom ett fokus på nativism och auktoritarism. Enkelt sagt betyder detta att politiken som förs bör gynna det föreställda homogena folket samtidigt som tydlig lag och ordning ska gälla kompromisslöst. Samtida teorier har följaktligen även belyst högerpopulismens anspel på särskilda känslöstrukturer i syfte att förstärka den manikeistiska retoriken, nämligen rädslan för ett utomstående och farligt hot, äckel för de som utgör denna primitiva hotbild, kärlek till nationen och det homogena folket samt ressentiment mot förlorade privilegier. Dessa förluster som ressentiment insinuerar är dock oftast imaginära och den aktiva belysningen av denna offerstatus resulterar i en vilja till självstigmatisering som omvandlar det förutfattade stigmat till en markör för stolthet och karisma. Således används slutligen självstigmatisering

som en identitetsförverkligande metod som kan leda till politiskt inflytande genom att uppmärksamma en samhällelig avvikelse.

5. Analys

I följande del kommer studiens material analyseras utifrån de ovan presenterade teorierna. Analysen är indelad i fyra övergripande teman, nämligen *Allmänviljan*, *Den våldsamma invandraren*, *Nedvärderingen av den svenska kulturen* samt *Det svenska viet*. Dessa rubriker valdes efter en utförlig tematiseringsprocess där det analyserade materialet kategoriserades utifrån upptäckta mönster och underliggande meningar. Efter en reducering och kombinerande av de inledningsvis observerade teman skapades dessa rubriker i syfte att ge en översiktlig förståelse av diskursen samt för att underlätta en tydlig röd tråd genom analysen. Sammanfattningsvis ansågs således dessa fyra teman adekvat representera och spegla Sverigedemokraternas multidimensionella diskurs om svenskfientlighet samt dess relation till deras högerpopulistiska världsåskådning.

5.1 Allmänviljan

Retoriken om den antagonistiska relationen mellan “vi” och “dem” är oftast den första och tydligaste markören för ett populistiskt parti, oavsett om det anammar en höger- eller vänsterpolitik. I Sverigedemokraternas fall är det även så och få kan förneka partiets status som populistiskt.

“Att all offentlig makt i Sverige skall utgå från folket är den mest centrala av Sverigedemokraternas principer.” (Sverigedemokraterna, 2019: 4).

Citatet ovan är ett utdrag ur SDs principprogram under rubriken *Demokrati* och symboliserar markant den grundläggande populistiska föreställningen som genomsyrar partiets ideologi, det vill säga allmänviljan. Betoningen på folkstyre är i sig något närmast banalt i modern politik men genom att SD väljer att lägga tonvikten på det framhävs det nästintill som något kontroversiellt och modigt. SD konstruerar sig därmed som det partiet som vågar tala åt folkets vägnar och föra fram den sanna demokratin.

Vem som är folket, och kanske mera intressant vilka som inte är det, nämns dock inte i citatet. För att förstå det kan man vända sig till debatter, motioner och liknande uttalanden om svenskfientlighet.

5.1.1 Det konspiratoriska etablissemanget

Sverigedemokraterna gör, likt alla andra populister, ett grandios anspel på en allomfattande och ond elit i motsats till det goda och homogena folket. I den svenska kontexten grundas vidare elitens starkt omoraliska värdegrund på en distinkt högerpopulistisk idé då all deras politik, oavsett vad huvudfrågan är, anses vara i direkt konflikt med det svenska folkets kultur och välgång. För att symbolisera detta enkelt har SD valt att lyfta fram begreppet svenskfientlighet som ett av deras främsta populistiska verktyg.

“Tyvärr har etablissemangspartierna haft en skrämmande nonchalant inställning till problemet med svenskfientlighet och inte sällan varit snabba med att avfärda det som rent trams.” (W, Petzäll.

Interpellation 2010/11:326).

“Tidigare regeringar har, som sagt, varit helt oförmögna att ens ta i frågan om svenskfientlighet. Jag tror att det handlar om att man ser rasism som en fråga om makt, och med socialisters syn på makt är det därför väldigt svårt för en vit man att vara ett offer för denna typ av brott” (P, Andersson.

Interpellation 2022/23:250).

Som citaten visar använder sig SD av ord såsom etablissemangpartier för att skapa en särskiljning mellan dem själva och resten av riksdagens partier. SD blir därav inte en del av den etablerade politiska eliten utan något av en outsider som ännu inte har korrumpats av politikens makt och pengar. Denna outsider position hjälper dem även att anta rollen av folkets autentiska representation som ska stoppa nedmonteringen av det homogena landet och avslöja elitens brott mot det svenska folket. På så vis likställer SD sig själva med folket samtidigt som alla andra politiska aktörer blir illegitima och inte representativa för den svenska nationen.

Denna nativistiska politik framhäver därutöver de så kallade etablissemangpartiernas makt som något skrämmande, socialistiskt samt farligt för “den vita mannen”. Med dessa ord tillägger SD en dimension av diffus socialism i svenskfientligheten och likaså sätts ett likhetstecken mellan slagorden svenskhet, vithet, manlighet och offerskap. Den vita svenska mannen är annorlunda sagt ett naturligt offer för den socialistiska politiken som etablissemangpartierna för och Sverigedemokraterna tänker heroiskt sätta ett stopp för detta.

Genom begreppet svenskfientlighet kan således SD omvandla den politiska arenan till två separata lägger, eliten som inte bryr sig om gemene svensk och SD själva som står upp för folkets röst. Alla frågor kan därav mynna ut i en nativistisk diskussion om vilken politik som mest gynnar det svenska folket, vilket är en diskussion som Sverigedemokraterna på många vis kontrollerar.

Betoningen på etablissemangpartiernas inkompetens att ta tag i svenskfientligheten gör följaktligen även eliten till svenskfientliga själva. Detta betyder bland annat att eliten inte enbart är oduglig utan att den aktivt predikar en politik och agenda som missgynnar svenskar, något som citaten nedan exemplifierar.

“Varför ska staten sanktionera att miljontals kronor används för att iscensätta antirasistkampanjer? Det blir en tydlig skillnad här. För svenska ungdomar ska det räcka med några skrivningar i några dokument, men för invandrargrupper ska man iscensätta kampanjer som kostar miljontals kronor.”
(W, Petzäll. Interpellation 2010/11:326).

“Jag tycker att det är ganska anmärkningsvärt att regeringen är så vårdslös, eller om det kanske till och med var medvetet, att man delar ut regeringsuppdrag till extremister som både har ett tungt brottsligt förflutet, med handlingar som begåtts för inte så länge sedan heller, och dessutom hyser starkt rasistiska åsikter.” (K, Ekeröth. Riksdagens protokoll 2013/14:72).

Istället för att föra en politik som skyddar svenskar från den, enligt dem själva, extremt utbredda svenskfientligheten menar Sverigedemokraterna att staten och eliten spenderar miljontals skattepengar på kampanjer som gynnar invandrargrupper. Det svenska folkets pengar används därav för att direkt underminera dem själva i SDs beteckning och istället stärka utgruppen. Rasism mot invandrare uppfattas såldes även inte som en fråga värd att bekosta då SD menar att dessa pengar istället borde gå till en mera nativistisk politik som enbart bör skydda svenska ungdomar. Det andra citatet, som syftar på en statlig kartläggning om afrofofi som bland annat genomfördes av en forskare med tidigare kopplingar till AFA (Antifascistisk aktion), insinuerar vidare att den dåvarande regeringen mer eller mindre var i maskopi med våldsbejakande svenskfientliga krafter. I följd av detta närmar sig Sverigedemokraterna något närmast konspiratoriskt då de antyder att staten medvetet valde ut denna forskare, med svenskfientliga åsikter, i syfte att framföra en extremistisk politik.

“Det har nämligen varit någon form av konsensus i kammaren – tills vi kom in i den – att svenskar är okej att diskriminera. De kan få dyrare lönekostnader; de är inte täckta av lagen på samma sätt. Regeringen tycker att det är okej, precis som de andra sju partierna i kammaren.” (K, Ekeröth. Riksdagens protokoll 2013/14:72).

Citatet ovan demonstrerar denna, på många vis paranoida, föreställning om hur regeringen och de andra partierna har slutit ett hemligt avtal, utan folkets godkännande och medvetande, att både mörklägga och acceptera den svenskfientliga diskrimineringen. Denna hemliga konsensus är på så vis så pass utbredd att den har infekterat samtliga delar av den svenska politiska världen och omvandlat statsapparaten till en ond svenskfientlig skuggregering som konspirerar mot det svenska folket. I kontrast till detta är det med SDs intåg i riksdagen som denna intrig kunde avslöjas och den svenska allmänviljan kan återigen upptas med hjälp av de goda och folkliga Sverigedemokraterna. I sann högerpopulistisk anda blir därmed politiken en kamp mellan det svenska folket och den onda och svenskfientliga eliten.

5.1.2 Den svenskfientliga lagstiftningen

Utöver den allmänna politiska svenskfientligheten som SD anser att eliten och etablissemangpartierna står för brukar särskilda områden lyftas av partiet som betydande svenskfientliga, närmare bestämt lagstiftning om hatbrott, bostadspolitik, arbetsmarknadspolitik och på senare tid miljöpolitik.

“Svenskfientligheten kan ta sig uttryck på många olika sätt. Ett exempel är att svenskar blir offer för diskriminerande lagstiftning, vilket bland annat belyses av den nuvarande tillämpningen av lagen om hets mot folkgrupp.” (P, Bieler., & D, Lång. Motion 2014/15:2606).

Ett av SDs vanligaste argument är som nämnt denna betoning på diskriminerande lagstiftning som tillämpas av svenskfientliga krafter. Angående lagen om hets mot folkgrupper existerar det vanligtvis ett samförstånd inom partiet att lagstiftningen som existerar idag är direkt svenskfientlig eftersom den inte skyddar svenskar. Vad detta betyder är de dock inte alltid eniga om.

“Alla är alltså inte ens lika inför lagen, för svenskar omfattas inte av lagen om hets mot folkgrupp. Där har vi någonting som ni kan göra för att behandla alla lika.” (K, Ekeröth. Riksdagens protokoll 2013/14:72).

“Dagens lagstiftning omöjliggör inte att någon blir dömd för hatbrott med svenskfientliga motiv, men trots att svenskfientligheten är utbredd har ingen person hittills blivit dömd för denna typ av hatbrott.” (P, Andersson. Interpellation 2021/22:502).

Som citaten ovan visar antar partiet ofta en viss motsägande roll. I det ena menar de att lagstiftningen inte skyddar svenskar eftersom de inte “omfattas av lagen”, men åt andra sidan medger de att lagstiftningen som den ser ut idag ger möjligheten att få en dom om hatbrott, även om den drabbade är svensk. Problemet för Sverigedemokraterna blir i detta fall att ingen har dömts för det, och inte att de inte kan dömas för det. För sanningen är, som SD själva även vet, att lagen om hatbrott eller hets mot folkgrupp inte nämner några specifika etniciteter eller grupper. Genom att konstruera, och ändra, problemet beroende på situationen framhäver de dock sig själva som skyddare av den svenska kulturen eftersom det är enbart dem som väljer att lyfta “problemet” med den bristande lagstiftningen. Den enda lösningen blir därav även att ändra lagen i en nationalistisk riktning så att ordet svenskhet symboliskt står med. På så vis får svensken en särartad status i lagstiftningen gentemot de andra grupper som inte direkt nämns och lagen omvandlas till att främst skydda det svenska folket från fientliga och rasistiska krafter. Den rasism som riktas mot faktiska minoriteter sopas följaktligen generellt under mattan eftersom att, som citaten nedan tyder på, den formen av rasism är inte lika viktig för Sverigedemokraterna som svenskfientligheten.

“Svenskfientligheten är den värsta formen av rasism vi har i Sverige, och detta därför det sker från personer som har givits gästfrihet i vårt land, men som besvarar denna gästfrihet genom att bete sig illa mot svenskarna.” (P, Andersson. Interpellation 2021/22:502).

Här framkommer även en faktor av auktoritarism då de anser att de som faktiskt begår dessa brott mot svenskar straffas alldeles för skonsamt och att hårdare straff, till och med utvisning om man ska lyssna på några inom partiet, bör råda. Det svenska rättsväsendet medger således en negativ särbehandling av svenskar samtidigt som etablissemangpartierna blundar för det. Denna sammanfogning av lag och ordning och demokrati resulterar vidare i en unikt

högerpopulistisk förståelse då allas likhet inför lagen binds samman med en politik som grundas på svenskens undantag.

Även inom arbetsmarknadspolitiken och bostadspolitiken råder denna elitistiska svenskfientlighet enligt SD, och då oftast i formen av skattefinansierad svenskfientlighet.

“Massinvandringen har resulterat i att många unga svenskar får se sitt första jobb och sin första hyresrätt gå till migranter. Detta på grund av att staten subventionerar invandrades anställningar och låter nyanlända få förtur i bostadskön.” (Sverigedemokraterna, 2024).

Politiken som syftar på att snabbare integrera nyanlända i det svenska samhället blir då enbart ytterligare en faktor i den samhälleliga svenskfientligheten. Annorlunda benämnt strider exempelvis instegsjobb mot vad SD menar är en rättvis arbetsmarknad då den nyanlända invandraren får ett jobb som en “inhemsk” skulle kunnat få. Därmed används folkets pengar för att direkt underminera deras chanser till arbete och istället ge anti-nativistiska fördelar.

Den statliga svenskfientligheten är dock inte enbart en fråga om invandring, även frågor såsom miljöpolitik kan enligt SD vara antagonistisk mot det svenska folket. Diskussionen om vad som gynnar svensken har således blivit ett större politiskt verktyg som Sverigedemokraterna kan applicera på en mängd olika problem och eftersom partiet likställer sig själva med det svenska folket blir mer eller mindre all politik som inte är SDs indirekt svenskfientlig.

“Slut på Miljöpartiets svenskfientliga klimatpolitik - pressträff med SD och regeringen”
(Sverigedemokraterna, 2023).

Titeln ovan är tagen från SDs youtubekanal och är från när den nuvarande regeringen, tillsammans med SD, presenterade deras klimathandlingsplan december 2023. MP:s svenskfientliga klimatpolitik blir här en symbol för ett elitistiskt klimatprojekt som inte gynnade folket, något som SD äntligen kan sätta stopp för. En spännande faktor i detta är dock att SD belyser sin nya maktposition och kan på så vis betraktas som den styrande politiska eliten, lika mycket som, om inte mer än, Miljöpartiet. Likt detta anför SD sina planer tillsammans med regeringen, det vill säga etablissemangpartierna, men kvar existerar

ändå deras syn på sig själva som politiska outsiders och den sanna representationen av den svenska allmänviljan.

5.2 Den våldsamma invandraren

Som presenterat i det tidigare temat är Sverigedemokraternas retorik om den utbredda och elitstödda svenskfientligheten en viktig byggsten i partiets konstruktion av “vi” och “dem”. Genom deras fokus på, i deras beräkning, bristande lagstiftning och en likgiltig stat gör de även ett särskilt anspel på en samhällelig och populistisk rädsla då lagen och myndigheter inte anses skydda folket från ett utbrett och systematisk hot, nämligen den svenskfientliga invandraren. Den våldsbejakande invandraren utvidgar således idén om “dem” till att även naturligt innebära den som inte är etniskt svensk.

5.2.1 Samhällskrisen

En av de vanligaste formerna av vardaglig svenskfientlighet som, enligt Sverigedemokraterna, varje svensk bör vara medveten om är olika former av brott utförda av invandrare. Denna diskurs bottnar vanligtvis i en diskussion om så kallade förnedringsrån, eller till och med våldtäkter, där SD menar att motivet främst grundar sig i ett svenskfientligt hat från förövaren, något som ses i citaten nedan.

“I min skriftliga fråga lyfte jag frågan om de många förnedringsrån som under de senaste åren blivit allt vanligare i Sverige och där många av förövarna under förnedrande omständigheter uttryckt starkt svenskfientliga motiv gentemot offret.” (P, Andersson. Interpellation 2022/23:250).

“Sexualbrott är den brottskategori där invandrarnas överrepresentation är som störst och även här finns det skäl att anta att svenskfientliga grundmotiv kan vara en del av förklaringen.” (P, Bieler., & D, Lång. Motion 2014/15:2606).

Dessa exempel bidrar således till att måla upp svenskfientlighet som något mycket våldsamt i sin natur. Likaså genom betoningen på “invandraren” omvandlas förövarna till en homogen grupp av icke-svenskar som genom brutala medel sprider rädsla och skräck i det svenska

samhället. Denna rädsla för ett utomstående, men samtidigt alltid nära, hot blir därav en viktig pusselbit i SDs högerpopulistiska ideologi då partiet kan avhumanisera invandraren till en ansiktslös förövare som kan attackera när som helst, samt mot vem som helst enbart för att du är svensk. Tonvikten på brottens förnedrande aspekter skapar därutöver en hotbild där invandrades främsta motiv inte är att begå stöld, utan att vara skräckinjagande och att skända offrets svenska identitet. På så vis menar SD mer eller mindre att det sanna motivet är att stjäla den svenska värdigheten, exempelvis genom sexualbrott. Dessa svenskfientliga förbrytelser nämns även som mycket vanliga och det enda som kan skydda det svenska folket blir hårdare straff och en djupare samhällelig auktoritarism.

“Detta tyder på att rånare med invandrarbakgrund systematiskt söker upp ungdomar som ser svenska ut som tänkbara offer.” (P, Andersson. Interpellation 2021/22:502).

“Vi står fortfarande ensamma i kampen om att försvara våra ungdomar /.../ mot förnedrande övergrepp bara för att de är svenskar” (B, Söder. Sverigedemokraterna, 2021).

Citaten ovan bygger vidare på föreställningen av invandrare som förövare då de ordagrant säger att de systematiskt söker upp svenska offer, utan något annat motiv. Ytterligare en gemensam faktor av dessa svenskfientliga brott är enligt SD att de främst drabbar ungdomar som på något vis har svenska attribut. Kampen mot svenskfientlighet blir därmed även på många vis en kamp om nästa generations överlevnad då den samhällelige rädslan omvandlas till en generationell och nationell rädsla. De yngsta generationerna, och symboliskt den svenska nationens framtid, anses sålunda bli metodiskt attackerade samtidigt som SD, i en närmast eskatologisk anda, ensamma kämpar för det svenska folket.

5.2.2 Vandel, kultur och natur

Den högerpopulistiska rädslan övergår vidare, som Illouz betonar, enkelt till äckel och avsky för det yttre hotet. I SDs fall skapas detta tydligt genom att retoriken om de svenskfientliga brotten avhumaniserar invandrare och tillskriver dem en särskild våldsam essentialisering. Detta etnopluralistiska fokus på särskilda aspekter av rånen, samt de perversa sexualbrotten, liknar närmast en orientalistisk förståelse av det förlegade öst och dessa förtryckande och våldsamma seder anses existera på grund av deras kultur, som syns i citatet nedan.

“Om man ser på mönstret i dessa grupper förstår man också att det handlar om kulturella skillnader. Det är värderingsskillnader som gör att invandrare till exempel ofta förnedrar svenska tjejer för att de tycker att de är smutsiga och inte känner någon respekt för dem i våra skolor.” (K, Ekeröth.

Interpellation 2010/11:326).

På så vis är det inte individerna själva som är skyldiga, utan det svenskfientliga beteendet och deras avvikande värderingarna grundar sig i det kulturella. Huvudpoängen i denna politiska diskurs blir därav att särskilda kulturer är enligt SD mera primitiva och odemokratiska i sin natur. Osäkerhet och ökad brottslighet i Sverige är således ett importerat problem och svenskar borde inte beblanda sig med dessa människor så länge de inte vill bli offer för svenskfientliga brott. Vidare kanaliseras denna etnopluralistiska politik om “smutsiga kulturer” mer eller mindre i SDs tonvikt på bristande vandel.

“Med bristande vandel avses förhållanden såsom bristande regelefterlevnad, association med kriminell organisation, nätverk eller klan, prostitution, missbruk, deltagande i våldsbejakande eller extremistiska organisationer eller miljöer som hotar grundläggande svenska värden eller om det i övrigt föreligger otvetydigt konstaterade anmärkningar i fråga om levnadssättet.” (Tidö-avtalet, 2022:

37-38).

Den bristande vandeln, och dess svenskfientliga karaktär, blir därmed allt som SD inte menar är “svenskt”, exempelvis missbruk eller prostitution. Om någon sedan väljer att bryta mot dessa naturligt svenska värderingar, även om partiet menar att det ligger i deras natur, så måste de straffas och nekas medborgarskap. I kontrast till den primitiva invandraren anammar sålunda SD istället en syn på svenskhet som exceptionell i sin frid och jämställdhet.

5.3 Nedvärderingen av den svenska kulturen

De svenska kulturella värderingarna är dock enligt Sverigedemokraterna inte enbart hotade på grund av utomstående, och primitiva, grupper. Genom nekandet av kultur kan bland annat även så kallade inhemska svenskar föra en kulturell politik som grundar sig på svenskfientlighet.

5.3.1 Kulturell indoktrinering

Denna tredje dimension av svenskfientlighet som SD belyser är på så vis något av en kombination av de tidigare två, då de menar att en politisk och medial elit inför och tvingar på en kulturimperialism som sakta men säkert byter ut den svenska kulturen mot ett multikulturellt samhälle. Rädslan för svenskhetens förstörelse konstrueras återigen som ett verkligt hot, men istället för att det sker genom våldsamma handlingar förverkligas det sakta och utan folkets direkta medvetande.

“Under väldigt lång tid har svenskar - inte minst ungdomar - matats med propaganda som säger att svenskhet inte finns och att svensk kultur inte existerar. Om man väl påstår att den existerar hävdas det att allting har kommit utifrån.” (P, Andersson. Interpellation 2022/23:250).

“Mona Sahlin sade att hon trodde att det som gör många svenskar avundsjuka på invandrargrupper är att de har en kultur, en identitet och en historia - någonting som binder ihop dem. Hon fortsatte med att fråga sig vad vi har. Hennes svar var att vi har midsommar och sådana töntiga saker.” (P, Andersson. Interpellation 2022/23:250).

Som citaten ovan visar menar Sverigedemokraterna att etablissemangpartierna och den svenska eliten under en lång tid har matat folket med svenskfientlig propaganda som antingen totalt nekar den svenska kulturens existens, eller förnedrar den i nästan samma utsträckning som den våldsamma invandraren. På så vis bryter eliten även med sin egna svenska identitet samtidigt som de gör sig medskyldiga till en “avsvenskifiering” av Sverige. Annorlunda sagt antyder Sverigedemokraterna att den svenska eliten gör sig skyldig till landsförräderi och genom att bland annat nämna Mona Sahlin får politiker rollen som ledare i en elitisk sammansvärjning som SD motsätter sig.

“Deras [ungdomars] intressen ska uppmuntras och inte förlöjligas eller förändras. Svenska ungdomar ska kunna röra sig fritt i vårt samhälle igen. De ska kunna ägna sig åt sina intressen och få njuta av en naturlig självkänsla. De ska även våga vara öppna med sin svenskhet och inte utsättas för svenskfientlig rasism.” (Sverigedemokraterna, 2024).

Återigen lyfts även ungdomars unika utsatthet för svenskfientlighet då barn och ungas svenska identitet tas ifrån dem på grund av denna propaganda. Deras svenskhet knyts följaktligen också ihop med deras välmående och självkänsla och med denna psykologiska faktor förtydligar Sverigedemokraterna på nytt att den nationella identiteten är något större än enbart en titel. Det nativistiska behovet att belysa de "svenska värderingarna" och intressena tillskriver emellertid även den svenska identiteten vissa egenskaper som naturliga och bidrar till en enklare särskiljning mellan vi och dem.

5.4 Det svenska viet

Till följd av ett politiskt narrativ om elitens sammansvärjning och invandrares våldsamma handlingar kan Sverigedemokraterna, som presenterat, skapa en relativt bred förståelse av svenskfientlighet. Genom antagandet om den utbredda svenskfientligheten skapar de dock även behovet av ett homogent folk som denna svenskfientlighet riktas mot. Vilka som klassificeras som det svenska folket enligt SD blir därmed centralt.

5.4.1 Kärleken och lojaliteten

Svenskhet är enligt Sverigedemokraterna mer än enbart en titel. Den nativistiska allmänviljan som SD driver grundar sig därav inte enbart på medborgarskap, utan mer eller mindre på en närmast mytisk kärlek till den svenska kulturen. Denna kärlek är vidare något som måste kämpas för och varje individ förtjänar inte den, något som citatet nedan beskriver.

“Men sanningen är ju att det är en sak att vara svensk medborgare och en annan sak att vara svensk. /.../ Däremot kan man genom att anstränga sig bli svensk med tiden.” (P, Andersson. Interpellation 2022/23:250).

Den svenska essensen kopplas ytterligare ihop med slagord såsom lojalitet och genom en näst intill hierarkisk stratifiering av svenskhet i partiets principprogram, som ses nedan, framträder en komplex och evig kärlek som den väsentliga faktorn i att vara svensk.

“Medlem av den svenska nationen kan man enligt vår uppfattning bli genom att antingen födas in i den eller genom att senare i livet aktivt välja att uppgå i den. Som infödd svensk räknar vi den som är född eller i tidig ålder adopterad till Sverige av svensktalande föräldrar med svensk eller nordisk identitet. Som assimilerad till den svenska nationen räknar vi den med icke-svensk bakgrund som talar flytande svenska, uppfattar sig själv som svensk, lever i enlighet med den svenska kulturen, ser den svenska historien som sin egen och känner större lojalitet med den svenska nationen än med någon annan nation. På samma sätt som den som är född in i en annan nation senare i livet kan bli en del av den svenska nationen menar vi också att man även som infödd svensk kan upphöra att vara en del av den svenska nationen genom att byta lojalitet, språk, identitet eller kultur.” (Sverigedemokraterna, 2019:9).

Denna relativt diffusa ram leder vidare till antagandet att den som är svensk enkelt sagt är den som SD vill ska vara svensk. Genom att inte förklara vad som menas med lojalitet eller den svenska kulturen lämnas definitionerna till läsarens fantasi och beroende på hur snävt det är kan vilt olika tolkningar göras. Den nästan militaristiska betoningen på lojalitet möjliggör därutöver även att Sverigedemokraterna kan ge och frånta individen sin svenska status beroende på kontext och vilja. Denna process av inkludering och exkludering är ett tydligt exempel på högerpopulistisk patriotism och skapandet av en autentisk nationell identitet knyts sålunda ihop med Sverigedemokraternas ideologi. Du kan därav vara född i Sverige med svenskfödda föräldrar men om SD anser att din eviga lojalitet och kärlek till nationen har slocknat upphävs ditt “svenska medlemskap”.

“Sverige är svenskarnas hem. Det finns ingen annan plats på jorden som vi kan kalla vårt hem. Att lagstiftningen då brister i fråga om svenskarnas trygghet i sitt eget hem är direkt skamligt.” (P, Andersson. Interpellation 2021/22:502).

Denna föreställning om det homogena folket kan på så vis liknas vid en strävan efter en etnokrati där enbart lojala svenskar lever i den svenska nationen. I citatet ovan ser vi exempelvis hur detta argumenteras genom att Sverige betonas som svenskarnas, och enbart svenskarnas, hem. Vidare sägs det att svenskar mer eller mindre inte kan existera på en annan plats och genom den utbredda svenskfientligheten hotas hela folkets överlevnad.

5.4.2 Den självstigmatiserande svensken

Sverigedemokraternas konstruering av det svenska homogena folket, där lojalitet och kärlek blir de bindande dygdena, bidrar sammanfattningsvis till att forma den nationella tillhörigheten som något relativt exklusivt. I kontrast till detta är det allsidiga hotet, som denna slutna grupp av sanna svenskar tillsammans med SD anses kämpa mot, mera brett definierat. Med hjälp av ordet svenskfientlighet kan dock de utomstående och fientliga krafterna konceptualiseras i en unik högerpopulistisk idé då det specifikt är deras aggressivitet gentemot svenskar som urskiljer dem. Användningen, och normaliseringen, av begreppet svenskfientlighet skapar således ett politiskt narrativ där några av de vanligaste företeelserna i det moderna Sverige anses vara ett medvetet och strukturellt missförhållande från den politiska eliten gentemot det svenska folket, som i sin tur gynnar och bidrar till systematiska våldsdåd från invandrare.

Ideologin runt svenskfientlighet som SD bygger upp grundar sig därav på en unik föreställning om offer, förbittring och en utbredd utsatthet som enbart svenskar erhåller. Den svenska individen, oavsett dess majoritetsstatus, blir sålunda närmast till en förtryckt minoritet som på grund av särskilda medfödda egenskaper, det vill säga deras svenskhet, blir förföljda och systematiskt anfallna. Genom begreppet svenskfientlighet och dess påstådda omfattning konstruerar SD på så vis svenskhet som en avvikelse och ett förutfattat stigma. Enligt dem själva är det inte längre accepterat att visa upp sin svenskhet eftersom eliten samtidigt uppmuntrar mångkulturalism och nedmonterar den svenska kulturens överordnade status, som ses i citatet nedan. Den svenska kulturen och den svenska individen riskerar att på så vis bli något förlegat och förlorat.

“Sverigedemokraternas syn på kulturen och dess betydelse för samhällets och nationens fortlevnad medför naturligtvis att vi blir starka motståndare till mångkulturalismen som politisk idé och samhällssystem. I vår tolkning är begreppet mångkulturalism synonymt med den politiska idén om att det är positivt för ett samhälle att inom sig rymma en mängd olika nationella kulturer, sakna en överordnad majoritetskultur och att aktivt arbeta för att invandrargrupper skall bevara sin ursprungliga kultur och identitet.” (Sverigedemokraterna, 2019: 13).

Denna offermentalitet kanaliseras vidare i en förbittringspolitik mot de som dem anser är “svenskfientliga”, vilket följaktligen leder till en viss approprierad ressentiment eftersom svensken, med sin naturliga överordnade status i Sverige, omvandlas till ett handlingsförlamat offer. Känslan av svensk ressentiment osynliggör därmed svenskens

privilegier samtidigt som den nuvarande historien konstrueras som en tid av förlust och orättvisa, något som enbart SD kan motverka. Likaså är det invandrargruppers kulturer som förstås som invasiva, homogena och ersättare av svenskheten. Om denna process inte stoppas menar SD mer eller mindre att den svenska kulturen kommer att dö ut.

Begreppet och idén om svenskfientlighet resulterar således i en unik form av nativistisk självstigmatisering då SD först själva sätter den stigmatiserade stämpeln på sig och sedan uttrycker hur förtryckta de är på grund av den satta stämpeln. Detta kan liknas med något av en cirkulär handling av exhibitionistisk och extatisk självstigmatisering då svenskhet blir till något stolt men utsatt och karismatiskt men avvikande. Att våga motsätta sig de svenskfientliga strömmingarna och hissa den svenska flaggan blir annorlunda sagt ett rebelliskt uppror eftersom det "lilla" svenska folket bestrider elitens makt. Denna sociala dramatisering underlättas även genom att stigmat i sig är något självapplicerat då SD kontrollerar det narrativ som symboliskt skapar svenskhet som ett utmärkande och karismatiskt drag.

Att belysa sin svenska identitet blir således ett sätt att belysa ett förutfattat stigma i samhället och ett viktigt medel för Sverigedemokraterna att nå sitt populistiska mål av att bli folkets "sanna" politiska representation. Genom att anspela på detta falska ressentiment skapas en process av självstigmatisering där SDs betoning på svensken som en politiskt utsatt individ underlättar mobiliseringen av en homogen och misstroende väljarbas. Svensken blir emellertid inte enbart en lojal och kärleksfull patriot, utan även ett stigmatiserat offer av svenskfientliga krafter inom nationen.

Detta högerpopulistiska budskap kan således förstås som en uppmaning att framhäva sin svenskhet, något som SD menar att samhället ser ner på, i motstånd mot ett svenskfientligt etablissemang. Sverigedemokraterna och dess politiker kan därmed använda sig av sina svenska identiteter, dialekter och utseenden som ett verktyg för att främja en föreställning av sig själva som karismatiska offer av en bredare elitisk sammansvärjning. Denna omvandling från stigma till karisma underlättas även av de rådande sociala förutsättningarna eftersom SD använder sig av en period av ekonomisk globalisering samt ökade flyktingströmmar i syfte att politiserar en allt mera utbredd xenofobi och utforma ett nativistiska budskap om etniska vinnare och förlorare.

6. Diskussion och slutsatser

För att besvara studiens frågeställning har analysen ovan resulterat i slutsatsen att Sverigedemokraterna använder sig av begreppet svenskfientlighet i flera olika sammanhang men med samma budskap, det vill säga att den etniska svensken idag är allt mer utsatt och förtryckt. Denna förståelse av en utbredd "omvänd rasism" förtydligas vidare genom användningen av ideologiskt högerpopulistiska verktyg såsom främst nativistiska anspelningar på känslor av rädsla, kärlek och ressentiment. Sverigedemokraterna använder därav svenskfientlighet som en metod för att utforma sin föreställning av det homogena svenska folket i kontrast till en mångfacetterad och ond motsatt, exempelvis eliten, invandrare samt icke-lojala svenskar. Genom användningen av begreppet kan SD följaktligen framställa sig själva som det svenska folkets räddare vilket bidrar till att konstruera partiets högerpopulistiska narrativ om en sann folklig allmänvilja.

I en typisk populistisk anda är de som Sverigedemokraterna benämner som eliten och etablissemangpartierna möjligtvis de som främst anses vara skyldiga till svenskfientlighet. Eliten definieras i sig väldigt brett och beroende på kontext och fråga kan titeln appliceras på en mängd olika aktörer. Elitens svenskfientlighet konstrueras följaktligen som omoraliska, systematiska och utbredda handlingar vars främsta syfte är att underminera svenskars position i samhället. Denna föreställning tyder även på en viss paranoia och konspiratorisk förståelse av den svenska politiken då SD omvandlar riksdagen till en politisk arena som aktivt arbetar mot folkets intresse genom att bland annat främja andra kulturers existens och överlevnad, exempelvis genom lagstiftning om invandring samt bostads- och arbetsmarknadspolitik.

I motsats till detta framhäver Sverigedemokraterna sig själva som det enda partiet som faktiskt representerar det svenska folket och som sedan deras intåg i riksdagen alltid har satt svensken först. Detta binder därmed ihop frågan om elitens svenskfientlighet med en tydlig förståelse av nativistisk politik då SD menar att den politiken som förs främst måste gynna den etniska svensken och inte några andra grupper. Denna högerpopulistiska allmänvilja blir därmed en viktig utgångspunkt för SDs ideologi då deras motstånd mot en ond och svenskfientlig elit knyter an partiet med det homogena folket.

Ett unikt område som Sverigedemokraterna menar att eliten sprider svenskfientlighet genom är lagstiftning som i deras mening sätter den etniska svensken i en utsatt och underminerad roll. SD menar exempelvis att eftersom lagen om hets mot folkgrupp inte ordagrant nämner svensken som ett potentiellt offer så skyddas inte heller dessa individer av lagen. Detta öppnar både dörren för våldsamma dåd mot svenskar samtidigt som de som begår dessa potentiella brott inte straffas. Detta borde, enligt SD, motverkas genom att tillskriva svenskar en nativistisk överordnad status i lagen så att hårdare auktoritarism kan råda.

Dessa imaginära våldsdåd mot svenskar leder vidare partiet till ytterligare en dimension av svenskfientlighet, nämligen invandrades hotfulla närvaro. Genom att belysa så kallade förnedringsrån spelar SD på en högerpopulistisk rädsla för den utomstående andra som genom hot och våld systematiskt attackerar svenskar på grund av deras etnicitet och kultur. Föreställningen om våldsam svenskfientlighet blir därmed möjligtvis partiets viktigaste begrepp för att föra en politik som avhumaniserar och rasifierar invandrare då dessa föreställda beteenden förklaras utifrån kulturella skillnader och etnopluralism. Betoning på skilda kulturer binder således ihop invandraren med våld och möjliggör en auktoritär politik byggd på utvisning, hårdare övervakning och svensk exceptionalitet. Rädslan som denna ideologi bygger på övergår även enkelt till en känsla av äckel då invandraren fräntas sin individualitet och istället enbart blir till ett kollektiv som ständigt agerar på förlegad och bristande vandel.

Begreppet svenskfientlighet bidrar ytterligare med att tänja på vad det betyder att vara svensk, detta då SD menar att även de som själva anser sig vara svenskar kan föra en svenskfientlig agenda. Vi mot dem blir därmed även en fråga om vilka vi faktiskt är eftersom allt fler inhemska svenskar anses förneka den svenska kulturens existens. Detta görs exempelvis genom att främja mångkulturalism och därav, enligt SD, "avsvenskifiera" Sverige. Att tillhöra det homogena folket blir på så vis en fråga om lojalitet och patriotisk kärlek, vilket SD menar är de sanna markörerna för en svensk individ. Att vara svensk är sålunda något mer än en titel och alla kan inte uppnå denna svenska essens.

Genom att svenskfientligheten som riktas mot denna relativt snäva grupp av svenskar anses vara systematisk och institutionell alstras slutligen ett narrativ som kan liknas med David och Goliat, det utsatta och svaga svenska folket mot en allomfattande ond kraft. Denna offermentalitet övergår till en förbättringspolitik och ett falskt ressentiment då SD osynliggör

svenskarnas naturliga överordnade status i Sverige i syfte att främja bilden av svensken som en förtryckt grupp, på grund av deras svenskhet. Svenskhet liknas därmed med något avvikande och stigmatiserande eftersom SD menar att etablissemang vill dölja den "svenska kulturen". Genom att belysa svenskheten genomgår individen istället en självstigmatiserande process som den själv har skapat. Till följd av begreppet svenskfientlighet skapar således Sverigedemokraterna ett socialt drama om den utsatta svensken samt vikten av att omvandla svenskheten från något förtryckt till något att vara stolt över. Denna självstigmatisering är annorlunda sagt den känslöstruktur som binder samman den svenska identiteten med en högerpopulistisk identitetspolitik som utgår från kulturell överlägsenhet. Begreppet svenskfientlighet skapar därmed en politik som utgår från att svenskar måste ta tillbaka nationen från de fientliga icke-svenskarna.

Till skillnad från när Sverigedemokraterna först kom med i riksdagen 2010, och därmed lanserade ordet Svenskfientlighet på nationell nivå, är partiet dock numera i en unik maktposition då deras godkännande ligger till grund för den styrande regeringen. Till följd därav har även flera ideologiska ståndpunkter som SD länge drivit själva blivit underlag för politiska kompromisser och betydande lagförslag. I fallet av svenskfientlighet kan man se att de nekande ställningstaganden som andra riksdagspartier tidigare har haft gentemot begreppet har börjat luckras upp, särskilt från högerblocket, och allt fler politiker utanför SD har börjat anamma liknande förslag och världsbilder. Denna starkt högerpopulistiska retorik har således i en viss utsträckning blivit normaliserad och genom exempelvis stycket om bristande vandel i Tidö-avtalet ser vi direkta spår till SDs föreställning om kulturella särskiljningar och svensk överordning. Hur partiet balanserar denna aspekt av att föra en högerpopulistisk anti-etablissemang politik samtidigt som de numera kan anses tillhöra etablissemang återstår emellertid att se.

6.1 Vidare forskning

Denna studie har genom sin analys och diskussion visat på hur Sverigedemokraterna använder sig av begreppet svenskfientlighet och hur denna retorik samtidigt bör förstås som en konsekvens av partiets högerpopulistiska ideologi, samt en bidragande faktor till den. På grund av att denna studie hade i avsikt att skapa en bredare och övergripande förståelse över

begreppet svenskfientlighet diskuterades samtliga olika dimensioner i den utsträckning som uppsatsen tillät. Framtida forskning som istället specifikt undersöker enbart en aspekt hade bidragit till en djupare förståelse över en särskild del av svenskfientligheten och dess konsekvenser. Exempelvis hade studier om enbart den självstigmatiserande faktorn varit av intresse då betoningen av denna unika känslstruktur kan förklara hur högerpopulistiska partier binder samman sin ideologi med en bredare nationalistisk identitetspolitik.

Genom att genomföra en komparativ analys skulle man vidare kunna jämföra SDs retorik om svenskfientlighet med andra nationers högerpopulistiska partier i syfte att undersöka om liknande argument existerar och därmed om denna högerpopulistiska offermentalitet och självstigmatisering är något gemensamt för denna ideologiska familj. Avslutningsvis hade det möjligtvis även varit av intresse att göra en liknande studie inom en snar framtid med målet att undersöka om användningen av begreppet svenskfientlighet kopplat till SDs högerpopulistiska ideologi har förändrats på grund av partiets närmare samarbete med de aktörer som de benämner som etablissemang.

7. Källförteckning

7.1 Elektroniska källor

Interpellation 2010/11:326. *Motverkande av svenskfientlighet i skolan.*

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/interpellation/motverkande-av-svenskfientlighet-i-skolan_gy10326/ [Hämtad 2024-04-09]

Interpellation 2021/22:502. *Hatbrott mot svenskar.*

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/interpellation/hatbrott-mot-svenskar_h910502/ [Hämtad 2024-04-09]

Interpellation 2022/23:250. *Åtgärder mot svenskfientlighet.*

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/interpellation/atgarder-mot-svenskfientlighet_ha10250/ [Hämtad 2024-04-09]

Motion 2014/15:2606. *Intensifierat arbete mot svenskfientlighet.*

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/intensifierat-arbete-mot-svenskfientlighet_h2022606/ [Hämtad 2024-04-09]

Poohl, D. (27 februari 2024). Historien SD (inte?) vill begrava. *Expo*.

<https://expo.se/fordjupning/historien-sd-inte-vill-begrava/> [Hämtad 2024-04-17]

Riksdagens protokoll 2013/14:72.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/protokoll/riksdagens-protokoll-20131472-fredagen-den-21_h10972/ [Hämtad 2024-04-10]

Riksdagen. (u.å.). Sökord: *Svenskfientlighet*.

<https://www.riksdagen.se/sv/sok/?sok=svenskfientlighet> [Hämtad 2024-04-17]

Sverigedemokraterna. (2019). *Principprogram - Sverigedemokraternas principprogram 2019*.

<https://sd.se/wp-content/uploads/2022/07/sverigedemokraternas-principprogram-2019.pdf>

[Hämtad 2024-04-04]

Sverigedemokraterna. (19 november 2021). *Seminarium om svenskfientlighet* [Video].

Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=u5kRLZGNZ1c> [Hämtad 2024-04-09]

Sverigedemokraterna., Moderaterna., Kristdemokraterna., & Liberalerna. (2022).

Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige.

<https://via.tt.se/data/attachments/00551/04f31218-dccc-4e58-a129-09952cae07e7.pdf>

[Hämtad 2024-04-08]

Sverigedemokraterna. (21 december 2023). *Slut på Miljöpartiets svenskfientliga klimatpolitik – pressträff med SD och regeringen* [Video]. Youtube.

<https://www.youtube.com/watch?v=KbeSmdcOkDY> [Hämtad 2024-04-09]

Sverigedemokraterna. (2024). *Sverige för unga*. <https://sd.se/vad-vi-vill/sverige-for-unga/>

[Hämtad 2024-03-04]

Vergara, D. (1 november 2020). Nytt SD-initiativ – ”Förenar dem med vit makt-miljön”.

Expo. <https://expo.se/nyhet/nytt-sd-initiativ-forenar-dem-med-vit-makt-miljon/> [Hämtad 2024-04-17]

7.2 Tryckta källor

Ahrne, G., & Svensson, P. (Red.). (2015). *Handbok i kvalitativa metoder* (2 uppl.). Liber.

Bo', E. D., Finan, F., Folke, O., Persson, T., & Rickne, J. (2023). Economic and social outsiders but political insiders: Sweden's populist radical right. *The Review of Economic Studies*, 90(2), 675-706.

Boréus, K., & Bergström, G. (Red.). (2018). *Textens mening och makt* (4 uppl.).

Studentlitteratur.

Elgenius, G., & Rydgren, J. (2017). The Sweden Democrats and the ethno-nationalist rhetoric of decay and betrayal. *Sociologisk forskning*, 54(4), 353-358.

Elgenius, G., & Rydgren, J. (2019). Frames of nostalgia and belonging: The resurgence of ethno-nationalism in Sweden. *European Societies*, 21(4), 583-602.

Flaherty, C. (2022). *A politics of community: Identity, stigma, and meaning in the extra-parliamentary left*. [Doktorsavhandling, Lunds universitet].

Heidegren, C-G., & Wästerfors, D. (2019). *Den interagerande människan* (2 uppl.). Gleerups.

Hellström, A., & Nilsson, T. (2010). 'We Are the Good Guys' Ideological positioning of the nationalist party Sverigedemokraterna in contemporary Swedish politics. *Ethnicities*, 10(1), 55-76.

Hellström, A., Nilsson, T., & Stoltz, P. (2012). Nationalism vs. nationalism: The challenge of the Sweden Democrats in the Swedish public debate. *Government and Opposition*, 47(2), 186-205.

Hewitt, R. (2005). *White backlash and the politics of multiculturalism*. Cambridge University Press.

Hübinette, T., Lundström, C., & Wikström, P. (2023). *Race in Sweden: Racism and Antiracism in the World's First 'Colourblind' Nation*. Routledge.

Hughey, M. W. (2014). White backlash in the 'post-racial' United States. *Ethnic and Racial Studies*, 37(5), 721-730.

Illouz, E. (2024). *Känslor och populism*. (J, Nordqvist, Övers.). Daidalos (Originalutgåva publicerad 2023).

Jørgensen, M., & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. (S-E, Torhell, Övers.). Studentlitteratur. (Originalutgåva publicerad 1999).

Lipiński, A., & Szabo, G. (2023). Heroisation and victimisation: populism, commemorative narratives and National Days in Hungary and Poland. *Journal of Contemporary European Studies*, 31(2), 345-362.

Loxbo, K. (2015). Sverigedemokraterna: framgångsrikt enfrågefokus. *Statsvetenskaplig tidskrift*, 117(2), 169-187.

Mudde, C. (2004). The populist zeitgeist. *Government and opposition*, 39(4), 541-563.

Mudde, C. (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge University Press.

Mudde, C., & Kaltwasser, C. R. (2017). *Populism: A very short introduction*. Oxford University Press.

Mudde, C. (2022). *Ytterhögern idag*. (H, Gundenäs, Övers.). Studentlitteratur. (Originalutgåva publicerad 2019).

Rothstein, B. (2023). The shadow of the Swedish right. *Journal of Democracy*, 34(1), 36-49.

Ryan, G. W., & Bernard, H. R. (2003). Techniques to identify themes. *Field methods*, 15(1), 85-109.

Rydgren, J. (2002). Radical right populism in Sweden: Still a failure, but for how long?. *Scandinavian Political Studies*, 25(1), 27-56.

Rydgren, J. (2007). The Sociology of the Radical Right. *Annual Review of Sociology*, 33, 241-262.

Rydgren, J. (2010). Radical right-wing populism in Denmark and Sweden. *The SAIS review of international affairs*, 30(1), 57-71.

Saldaña, J. (2009). *The coding manual for qualitative researchers*. Sage.

Salmela, M., & Von Scheve, C. (2017). Emotional roots of right-wing political populism. *Social Science Information*, 56(4), 567-595.

Steyrer, J. (1998). Charisma and the archetypes of leadership. *Organization Studies*, 19(5), 807-828.

Towns, A., Karlsson, E., & Eyre, J. (2014). The equality conundrum: Gender and nation in the ideology of the Sweden Democrats. *Party Politics*, 20(2), 237-247.

Tushnet, M. (2019). Varieties of populism. *German Law Journal*, 20(3), 382-389.

Wodak, R. (2014). Critical discourse analysis. I C. Leung & B. Street (Red.), *The Routledge companion to English studies* (s. 302-316). Routledge.